ΕΠΙ ΤΗΣ ΧΕΙΡΑΦΕΤΗΣΕΩΣ

Ἀναλαμβάνων τὸν κάλαμον ἵνα ἐνδιατρίψω ἐπὶ κοινωνικοφιλοσοφικοῦ ζητήματος τῆς σοβαρότητος ἧς εὐμοιρεῖ τὸ τῆς χειραφετήσεως τῆς γυναικὸς, φέρω ἀσυνειδήτως εἰς τὴν μνήμην μου μίαν ἀποφθεγματικὴν γνώμην τοῦ Γάλλου συγγραφέως Gustave le Bon (Psychologie des foules) ὅτι l' époque actuelle constitue un des moments critiques où la pensée humaine est en voie de transformation. Οὐδεὶς βεβαίως ἐκ τῶν φθειρόντων καὶ ἐλάχιστα ἔστω τῶν ἐγκεφαλικῶν αὐτῶν κυτάρων εἰς τὴν μελέτην τῶν κοινωνικῶν φαινομένων, δύναται ν' ἀρνηθῇ ὅτι ὁ γηραιός μας πολιτισμὸς διέρχεται μίαν περίοδον ἀναμφισβητήτως καὶ ἀποκλειστικῶς μεταβατικήν. Ἡ μετάβασις αὕτη ἐπεξεργαζομένη ἐν τῷ κύκλῳ τῶν ἰδεῶν καὶ πεποιθήσεων τοῦ ἀνθρώπου, δύο ἔχει τοὺς θεμελειώδεις αὐτῆς παράγοντας· ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν καταστροφὴν τῶν πολιτικῶν, κοινωνικῶν καὶ θρησκευτικῶν πεποιθήσεων ἐξ ὧν ἀπέρρευσεν ὁ πολιτισμός μας, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν δημιουργίαν ὅρων ὑπάρξεως καὶ σκέψεως ὁλοκληρωτικῶς. Τὸ ζήτημα λοιπὸν τῆς χειραφετήσεως τῆς γυναικὸς ὂν ἀναποσπάστως καὶ οὕτως εἰπεῖν φυσιολογικῶς συνδεδεμένον μετὰ τοῦ οἰκονομικοῦ ὀργανισμοῦ μιᾶς κοινωνίας, τῶν περὶ γενικωτέρας ἠθικῆς καὶ κινωνικῆς ὑποστασεως τῆς γυναικὸς κυριαρχουσῶν ἰδεῶν, τῶν πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν δοξασιῶν, στοιχείων ἁπάντων συνιστώντων τὰς θεμελειώδεις βάσεις ἐφ' ὧν ἐστηρίχθησαν οἱ τεθνεῶτες καὶ ἑδράζονται οἱ ζῶντες πολιτισμοί, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ διερευνηθῇ πλήρως, λαμβανόμενον μονομερῶς καὶ ἀνεξαρτήτως τῶν σχέσεων αὐτοῦ πρὸς τοὺς λοιποὺς παράγοντας τοῦ πολιτισμοῦ μας, ἐκ τῶν ὁποίων ἀπορρέει ἀναγκαίως καὶ φυσιῶς.

Ἀλλ' ὁ τόσον περιζήτητος χῶρος τοῦ «Ἑλικῶνος» δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ θίξωμεν πολλῷ μᾶλλον νὰ εἰσέλθωσεν εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς ἀπόψεις τοῦ ζητήματος ὧν ἄνευ ἡ ἐν τῇ δημοσιότητι δοκιμασία καὶ διαχείρισις θὰ ἦτο προφανῶς ἀτελής. Τὸν ἀμείλικτον λοιπὸν αὐτὸν νόμον τῆς ἐξελίξεως ἐπὶ τῆς τύχης τῶν διαφόρων ἰδεῶν καὶ κοινωνικῶν συστημάτων, δὲν ἦτο δυνατὸν καὶ θὰ ἦτο κλασικὴ μωρία νὰ ὑποστηριχθῇ τὸ ἀντίθετον, νὰ διαφύγῃ ἡ θέσις τῆς γυναικὸς ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ ὁ ρόλος ὃν ἦτο αὕτη προωρισμένη νὰ παίξῃ ἐν τῇ διαμορφώσει τῶν ἰδεῶν τούτων. Ἕνα βλέμμα πρὸς τὰ ὀπίσω, διὰ μέσου τῶν τρεμοσβινόντων ἀστερισμῶν τῶν διαρρευσάντων πολιτισμῶν, ἤθελε πείσῃ τὸν ὀπτασιαστὴν ὅτι τὸ ἀκατάσχετον ρεῦμα τῆς ἐξελίξεως ἀπομακρυνόμενον τῶν ἀνεξιχνιάστων αὐτοῦ πηγῶν, ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ἀνέσυρεν ἐκ τοῦ ἀμαυροῦς πυθμένος αὐτοῦ καὶ τὴν γυναῖκα, μέχρις ὅτου τὴν ἀναγάγῃ εἰς τὴν αὐτὴν μετὰ τοῦ ἀνδρὸς ἐπιφάνειαν. Εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν διαβλέπω τὴν γυναῖκα, εἰς τοὺς ὑποφώσκοντας ἀστερισμοὺς τῶν μελλόντων πολιτισμῶν. Καὶ καθὼς οἱ ρέοντες ποταμοὶ δὲν ἀνατρέχουσιν οὐδέποτε πρὸς τὰς πηγάς των, οὕτω καὶ ὁ περὶ χειραφετήσεως ἀγὼν τῶν γυναικῶν θὰ βαδίζῃ πάντοτε ἐμπρός. Ματαία λοιπὸν ἡ ἀντίδρασις τῶν πολεμίων τοῦ ἀγῶνος τούτου, μάτοιαι αἱ ἀπέλπιδες κραυγαί των. Ἡ ὁπισθοδρόμησις ἀδύνατος, ἡ συντηρητικότης ἀφ' ἑτέρου εἶναι στοιχεῖον ἄγνωστον εἰς τὴν ἐποχήν μας· κανεὶς δὲν μένει εὐχαριστημένος ἀπὸ τὰ καθεστῶτα. Οἱ μὲν ἀντιδρῶσιν πρὸς τὰ ὀπίσω, οἱ δὲ ὠθοῦσι πρὸς τὰ πρόσω. Ἀλλὰ καὶ ἡ πρὸς τὰ πρόσω αὕτη ὤθησις ἀπέχει τοῦ νὰ φαίνεται σκόπιμος, παραβιάζουσα τὴν κονονικὴν ἐξέλιξιν καὶ ὁδηγοῦσα βεβιασμένως εἰς τὸ ἀποτέλεσμα.

Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον δέον ἀπαραιτήτως νὰ τονισθῇ ἐν ἀρχῇ εἶναι ἡ λυπηρὰ σύγχυσις τὴν ὁποίαν ὑφίσταται ἀπὸ περισσοτέρους ἡ ὑπόθεσις τῆς χειραφετήσεως, συνεπείᾳ τῆς ὁποίας μοὶ φαίνεται ἐπάναγκες νὰ προσδιορισθῇ ἐν τῇ ἐννοίᾳ του καὶ καθορισθῇ ἐν τῇ ἐκτάσει του, τὸ ζήτημά μας, πῶς δηλ. ἀντιλαμβανόμεθα τὴν γυναῖκα χειραφετημένην.

Ἐπὶ τούτου εἰς τὸ προσεχές.

Ἀναστάσιος Βγενόπουλος
Τελειόφοιτος Νομικῆς

ΑΠΟ ΤΑ ΣΚΙΤΣΑ

Στὴς δύσης τὰ ραδόσπαρτα κι' ἀτέλειωτα σκοτάδια
γλυκὰ ἡ φλογέρα τοῦ βοσκοῦ τὴς νότες της σκορπᾶ
ρόδινα, μαῦρα καὶ χρυσᾶ μέσα στὶς σκιὲς σὰν ξωτικὰ
γύρω του βόσκουν σιγαλὰ χιλιάδες τὰ κοπάδια.

⁂

Βόσκουν τριγύρω του βουνὰ χιλιάδες τὰ κοπάδια
κι' ἐνῶ ἡ φλογέρα σὰν ψαλμοὺς τὶς νότες της σκορπᾶ
αὐτὰ διαβαίνουν σιγαλὰ καὶ πήγονται κοπαδιαστὰ
στῆς νύχτας τ' ἀξεδιάλυτα κι' ἀτέλειωτα σκοτάδια.

(Πάτραι) *ΧΡ. ΕΣΠΕΡΑΣ*

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

ΟΝΕΙΡΟΝ

Τέσσαρες. Ἡ μία ὡραιοτέρα τῆς ἄλλης. Καὶ ἡ ὡραιοτάτη εἰς τὸ μέσον. Ὑψηλὴ ἀγαλματώδης, μὲ ὡραίας γραμμὰς Καρυάτιδος, χύνει τὴν χάριν, ἁπλώνει τὴν γοητείαν, σκορπίζη τὸ ἄρωμα τῆς καλλονῆς της. Διότι καὶ ἡ καλλονὴ ἔχει τὸ ἄρωμά της Μέσα εἰς τὸ ῥόζ φόρεμα περνᾶ ὡς ὄνειρον, θαμβώνει ὡς λάμψις, γοητεύει ὡς Σιλφὶς.

Ἐὰν ὁ Θεὸς γελᾷ καὶ θὰ γελᾷ ἀσφαλῶς ἀπὸ το μηδείαμα τοῦ θεοῦ ἐγεννήθη τὸ ὀνειρῶδες δημιοῦργημα. Ὄνειρον Ἀφήστετο νὰ περάση. Συμβολίζη τὴν ὡραίαν δημιουργίαν. Ἐκπροσωπῇ τὸ ἀρχαῖον κάλλος. Ἐγκλείει ἕνα οὐρανόν ἀνέφελον καὶ μίαν θάλασσαν γαληνιῶσαν. Εἶνε τὸ γέλοιο τῆς φύσεως, τοῦ ἀηδονιοῦ ἡ ἐρωτοπάθεια τὸ κρυσταλλῶδες νερὸ τῆς πηγῆς τὸ ῥυτίδωμα τῆς θαλάσσης, τὸ τρεμόσβυσμα τοῦ ἄστρου. Εἶνε ὄνειρον.

Ὦ θνητὴ θεὰ! Ὦ μεγαλειῶδες δημιούργημα! Δὲν ἐξῆλθες ἀπὸ σμίλην γλύπτου, οὔτε ἀπὸ χρωστῆρα ζωγράφου καὶ ὅμως εἰργάσθησαν καὶ ἡ σμίλη καὶ ὁ χρωστὴρ τῆς μεγάλης φύσεως διὰ τὸ ἐκπληκτικὸν κάλλος σου. Δὲν εἶσαι ἡ Ἄρτεμις καὶ ὅμως τὸ βάδισμά σου τὸ προδίδει. Δὲν εἶσαι Νηρηΐς καὶ ὅμως ἡ σαγήνη σου τὸ μαρτυρῇ Δὲν εἶσαι Σιλφὶς καὶ ὅμως τὸ ὅλον σου σὲ ἐμφανίζη, ὦ γόησα. τῶν δριμώνων. Εἶσαι ὄνειρον.

Πόθεν ἔρχεσαι; ποῦ πηγαίνεις; ποία εἶσαι; Δὲν γνωρίζω, ἀλλ' οὔτε ἐξήτασα νὰ μάθω. Τὸ κάλλος δὲν ἔχει προέλευση, δὲν ἔχει τόπον, δὲν ἔχει χρόνον δὲν ἔχει πατρίδα. Καὶ σὺ εἶσαι τὸ κάλλος τὸ φανταστικὸν, τὸ ὀνειρῶδες, τὸ ἀπεριόριστον, τὸ μὴ πεπερασμένον Ὦ μεγαλεῖον κάλλους! Ὦ θεότης θνητὴ!

Τὸ πέρασμά σου εἶνε τὸ διάβα ἀγγέλου ἐπιγείου. Μὴ φτερουγίσης μὴ. Τὸ τάνυσμα τῶν πτερῶν σου θὰ σημειώση τὸν θάνατον τοῦ κάλλους. Μεῖνε ὡς ὄνειρον ἐν τῇ πραγματικότητι. Παῖζε μὲ τοὺς ἀγγέλους καὶ ἀπόστρεφε τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τοὺς θνητούς. Μὴ μολύνης τὸ βλέμμα ἐν τῇ ἐνατενίσει τοῦ φθόνου, τοῦ μίσους, τῆς χυδαιότητος καὶ τοῦ ὑπούλου μηδειάματος. Σκόρπα τοὺς κεραυνοὺς τῶν ματιῶν σου εἰς τοὺς φθονεροὺς καὶ γέλα μὲ τοὺς ἀγγέλους. Εἶσαι ὄνειρον!

Ὦ θεία εὐγένεια ἐν τῇ παραστάσει τοῦ κάλλους! Ὦ θεῖον κάλλος τὸ συμβολίζον τὴν δύναμιν τῆς φύσεως. Ἐὰν ὁ Θεὸς γελᾷ, ἀσφαλῶς ἐγεννήθης ἀπὸ τὸ μειδίαμα τοῦ Θεοῦ, ὦ θεῖον ὄνειρον!

Τ. ΤΟΥΡΝΑΣ

Η ΧΕΙΡΑΦΕΤΗΣΙΣ

Ἀγαπητὴ Διεύθυνσις

Ἐδιάβασα εἰς τὸ ἀξιότιμον περιοδικόν Σας τὴν πρὸς ἐμὲ ἀπάντησιν μιᾶς Ἠχοῦς, καὶ σᾶς βεβαιῶ, ὅτι κατεπλάγην, διότι ἂν καὶ εἰς τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ζῶμεν, μερικαὶ ἰδέαι μὴ σύμφωνοι ἢ κάπως ἐκφεύγουσαι τῆς ἠθικότητος δὲν κάμνουν ἐντύπωσιν. ἡ ἀπάντησις τῆς Ἠχοῦς ἦτο πάρα πολὺ σπρωγμένη καὶ ὑπερέβη τὰ ὅρια, διότι δι' αὐτῆς φαίνεται καθαρὰ καὶ ξάστερα ὅτι ἡ Ἠχὼ θέλει τὴν γυναῖκα εἰς τὴν κτηνώδη κατάστασιν, θεωρεῖ δὲ τὴν ἠθικὴν μορμολύκειον, καὶ ἐπὶ τῆς θεωρίας αὐτῆς βασιζομένη θέλει νὰ συνδέεται ἐρωτικῶς ἡ γυνὴ ὅταν θέλῃ καὶ μὲ ὅποιον θέλει καὶ ὅπως θέλῃ καὶ ὅσον θέλει, χωρὶς νὰ τὴν ἐνδιαφέρει τίποτε ἄλλο, τὴν δὲ οἰκογένειαν τὴν θεωρεῖ βόρβορον ἠθικὸν ὡς διαμένουσαν τὸ ὁρμέμφυτον τοῦ κτήνους. Ἀφοῦ λοιπὸν ἡ κυρία Ἠχώ, ἡ ὁποία δὲν εἶναι τὸ δυνατὸν νὰ εἶναι ἡ Ἠχὼ καὶ ἡ ἀντιπρόσωπος τοῦ γυναικείου φύλου, ἔχει αὐτὰς τὰς ἰδέας καὶ ἀρχάς, ἂς μάθῃ ὅτι διὰ αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς ζωῆς καὶ τῆς χειραφετήσεως δὲν πρόκειται, οὔτε ὑπάρχει λόγος νὰ γίνεται συζήτησις ἐπ' αὐτῶν, διότι τὸ ζήτημα αὐτὸ τῆς ἐλευθερίας τῶν ἠθῶν ἔχει λυθῇ πρὸ πολλοῦ, εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι ὅταν μία γυνὴ ἔχει τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἰδέας τῆς Ἠχοῦς δὲν ἔχει νὰ κάμῃ ἄλλο τι παρὰ νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὴν ἀστυνομίαν, νὰ δηλώσῃ τὰς ἀρχάς της καὶ τὴν κατοικίαν της εἰς τὴν ὁποίαν θὰ τὴν ἐπισκέπτωνται οἱ ἐκλεκτοὶ τῆς καρδίας της, καὶ θὰ εἶναι πλέον φθασμένη κατὰ τὴν Ἠχώ, ἡ γυναῖκα αὐτή, εἰς τὸ ἰδεῶδες τοῦ προορισμοῦ τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς χειραφετήσεώς της. Εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν εὑρισκομένη ἡ γυναῖκα θὰ λάβῃ τὴν τιμὴν νὰ δέχεται τὰς ἐπισκέψεις τῆς Θεᾶς Ἀφροδίτης ἥτις θὰ κατέρχεται ἐκ τῶν κορυφῶν τοῦ Ὀλύμπου, ὅπως τῆς φέρῃ πλούσια δῶρα! Ἐὰν δὲ ἡ ὑπὸ τῆς Ἀφροδίτης φιλοδωρηθεῖσα, τύχῃ νὰ εἶναι ἡ ἰδία ἡ Ἠχώ, τότε θὰ μάθω τὸ ὄνομά της τὸ ὁποῖον δὲν μοῦ ἔδωκεν εἰς τὴν ἀπάντησίν της, διότι εἶμαι βέβαιος ὅτι ἠσθάνθη ἐντροπὴν νὰ ὑπογράψῃ, αὐτὸ ὅμως τὸ νὰ ἐντρέπεται νὰ ὑπογράψῃ μίαν τοιαύτην ἀπάντησιν ἐνῷ ἔχει τοιαύτας ἀρχάς, θὰ εἰπῇ ὅτι κάτι ἴχνος ἔμεινεν ἐν τῇ ψυχῇ της ἀκόμα, τὸ ὁποῖον σὰν τὴ σπίθα κρυμένο στὴ στάχτη, ἄναψε μέσα της καὶ δὲν τὴν ἀφῆκε νὰ ἐκτεθῇ ὑπογράφουσα ταυτονύμως· καὶ αὐτὸ τῆς περιποιεῖ τιμὴν τὸ νὰ κρύβεται, θὰ ἦτο ὅμως ἀξία μεγαλειτέρας τιμῆς ἂν δὲν ἀπαντοῦσε ὅπως ἀπήντησε διότι διὰ τῆς ἀπαντήσεώς της ἐκατέβη πολὺ χαμηλά, ἐλπίζω δὲ ὅτι πολὺ ὀλίγαι ἐκ τῶν ὁμοφύλων της θὰ ἀκολουθήσουν τὸ κρακύλισμά της.

Ἐὰν ἡ Ἠχὼ ἐξακολουθήσῃ γράφουσα μὲ τὸν ἴδιον τόνον, δηλῶ ὅτι οὐδεμίαν θὰ δώσω πλέον ἀπάντησιν, διότι ἡ τοιαύτη συζήτησις δημοσίᾳ γινομένη, δὲν εἶναι πάντα ὠφέλιμος εἰς οὐδένα.

Γ. ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΣ

Τ ΤΕΝΑΓΜΑ

Μέσ' στὴν πηχτὴ νυχτιὰ, μόλις ξεπιάνει,
Κι' ἡ μπόρα παύει πιὰ νὰ σπάῃ τοὺς κλώνους,
Μιὰ μελωδιὰ βαθειὰ σὰ λύρας φτάνει,
Σὰ σκόρπιες νότες σὲ θλιμμένους τόνους.

Κι' ἡ φαντασία ζητάει νὰ μὴ πλανέψῃ
Πῶς μιὰ ψυχὴ τἄχα νεκρὴ τοὺς πόνους
Θυμᾶται ποῦ τὴ δέρνουν. Νὰ πιστέψῃ
Τέτοια ἡ καρδιά μου δὲ μπορεῖ. Τί ἐμένα
Τὴ λησμονιὰ, ποῦ θέλω, μῶχουν κλέψῃ
Τὰ τρίσβαθα ἠχοσκόπια τὰ σβυμένα.

Ξέρω, ναί, ξέρω, ποῦρχονται ἀπὸ κεῖνη
Μὲ τὰ γλυκὰ τὰ μάτια τὰ θλιμμένα,
Μὲ τὰ φρυμένα χείλια ποῦ τὰ σβύνει
Μιὰ δίψα γιὰ φιλὶ, ποῦ δὲν τὸ ξέρουν...

Στὴ μοναξιὰ τὸ στέναγμα ποῦ ἀφίνει
Τὸ πέρνουνε οἱ νυχτιὲς γιὰ νὰν τὸ φέρουν
Στ' αὐτιά μου, τὴν ψυχή μου ν' ἀπαλύνῃ.—
Μέσ' στὴν πηχτὴ νυχτιά μου—ὦ ναί!—ξεπιάνει
Κ' ἡ μπόρα στὴν καρδιά μου πειὰ σωπαίνει
Σὰν πρωτακούω τὴ μελωδιὰ ποῦ φτάνει
Σὰ σκόρπιες νότες, σὰ σκοποὶ θλιμμένοι.

(Σῦρος) *ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ*